

Code No. 5411

Roll No. ....

SET : D

**D. El. Ed. 1st Year Exam., August – 2021
(Admn. Year 2018, 2019 & 2020)**

Proficiency in Sanskrit Language

संस्कृत भाषा में प्रवीणता

(Course Code : DE-111)

(Only for Fresh/Re-appear Candidates)

[Morning Session]

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

समय : 2 घण्टे]

[अधिकतम अंक : 35

सामान्य निर्देश :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 7 तथा प्रश्न 6 हैं।
- (ii) प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिये गये **कोड नम्बर** तथा **सेट** को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख्य-पृष्ठ पर लिखें।
- (iii) कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें।
- (iv) उत्तर-पुस्तिका के बीच में खाली पन्ना/पन्ने न छोड़ें।
- (v) उत्तर-पुस्तिका के अतिरिक्त कोई अन्य शीट **नहीं** मिलेगी। अतः आवश्यकतानुसार ही लिखें और लिखा उत्तर न काटें।

5411/(Set : D)

P. T. O.

5411/(Set : D)

- (vi) परीक्षार्थी अपना रोल नं० प्रश्न-पत्र पर अवश्य लिखें।
- (vii) कृपया प्रश्नों का उत्तर देने से पूर्व सुनिश्चित कर लें कि प्रश्न-पत्र पूर्ण व सही है, परीक्षा के उपरान्त इस सम्बन्ध में कोई दावा स्वीकार नहीं किया जायेगा।

निर्देशाः -

- (क) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- (ख) लेखः सुस्पष्टः सुवाच्यः च भवेत्।
- (ग) प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां देयानि।
- (घ) प्रश्नसंख्या अवश्यमेव लेखनीया।

भाग - 'क'

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु द्वयोः प्रश्नयोः व्याख्या कार्या - $2 \times 3 = 6$

(क) लेखनकौशलस्य कोऽभिप्रायः ? छात्रेषु अस्य विकासं कर्तुम् उपायान् लिखत।

(ख) विभिन्नासु दृष्टिषु संस्कृतभाषायाः महत्त्वं प्रतिपादयत।

(ग) भाषायाः विविधरूपाणां वर्णनं कुर्वन् भाषाशिक्षणस्य उद्देश्यानां वर्णनं कुरुत।

2. एकः प्रश्नः समाधेयः - $1 \times 3 = 3$

(क) विभिन्नानां वर्णानाम् उच्चारणस्थानं लिखत।

(ख) माहेश्वरसूत्राणां वर्णनं कुर्वन् तेषां उपयोगितां लिखत।

5411/(Set : D)

(2)

5411/(Set : D)

3. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 3 = 3

(क) 'दण्डिनः पदलालित्यम्' इति सूक्तिः समाधेया।

(ख) प्रमुखोपनिषदां संक्षिप्तरूपेण वर्णनं कुरुत।

4. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 3 = 3

(क) श्लोकोच्चारणस्य विधिना कोऽभिप्रायः ? विस्तारेण वर्णनं कुरुत।

(ख) वर्तमानकाले व्याकरणशिक्षणस्य का व्यवस्थास्ति ? अस्याः व्यवस्थायाः विभिन्नानां प्रकाराणां सरलोपायानां चोपरि प्रकाशं पातयत।

5. एकः प्रश्नः समाधेयः -

1 × 5 = 5

(क) भवभूतेः नाटकानां परिचयं लिखत।

(ख) वेदाङ्गसाहित्यस्य-उपरि एकां विस्तृतां टिप्पणीं लिखत।

भाग - 'ख'

6. वस्तुनिष्ठप्रश्नानाम् उत्तराणि देयानि -

15 × 1 = 15

(क) 'प्रजा' इत्यस्य पदच्छेदः स्यात् -

(i) प् + र् + ज् + आ

(ii) प् + र् + अ + ज् + आ

(iii) प् + अ + र् + ज् + आ

(iv) प् + अ + र् + अ + ज् + आ

5411/(Set : D)

(3)

P. T. O.

(ख) 'उत्तररामचरितम्' कस्य रचना वर्तते ?

(i) भवभूतेः

(ii) भासस्य

(iii) हर्षस्य

(iv) शुद्रकस्य

(ग) 'रमा + ईशः' अत्र सन्धिरूपं भवति -

(i) रमेशः

(ii) कपेशः

(iii) रमाशः

(iv) रवीशः

(घ) इत्संज्ञाविधायकं सूत्रम् अस्ति -

(i) इको यणचि

(ii) हलन्त्यम्

(iii) आद्गुणः

(iv) अनचि च

(ड) 'चकारस्य' उच्चारणस्थानम् अस्ति -

(i) तालुः (ii) मूर्धा

(iii) दन्तः (iv) कण्ठः

(च) सूक्ष्मशिक्षणचक्रे सम्मिलितः अस्ति -

(i) नियोजनम्

(ii) शिक्षणम्

(iii) विचारविमर्शः

(iv) सर्वाणि

(छ) 'नाट्यशास्त्रस्य' प्रणेता कः वर्तते ?

(i) विश्वनाथः

(ii) मम्मटः

(iii) भरतमुनिः

(iv) भवभूतिः

(ज) कालिदासस्य रचनास्ति -

(i) अभिज्ञानशाकुन्तलम् (ii) मुद्राराक्षसम्

(iii) हर्षचरितम् (iv) कादम्बरी

(झ) 'श्रीमद्भगवद्गीतायाः' कति अध्यायाः सन्ति ?

(i) 16

(ii) 17

(iii) 18

(iv) 19

(ञ) कृ धातोः लट्लकारे उत्तमपुरुषस्य एकवचने किं रूपम् भवति ?

(i) करोति

(ii) कुर्वन्ति

(iii) करोमि

(iv) कुर्मः

(ट) 'रमा' शब्दस्य चतुर्थी विभक्ति-एकवचने किं रूपम् ?

(i) रमा

(ii) रमया

(iii) रमायै

(iv) रमायाः

(ठ) 'लृ + आकृतिः' इत्यस्य सन्धिरूपं किं भवति ?

(i) लाकृतिः

(ii) लृकृतिः

(iii) लराकृतिः

(iv) ल्राकृतिः

(ड) 'गकारस्य' उच्चारणस्थानम् किम् अस्ति ?

(i) मूर्धा

(ii) दन्तः

(iii) तालुः

(iv) कण्ठः

(ढ) 'संस्कृतम्' भाषाणाम् कस्मिन् परिवारे आगच्छति ?

(i) भारोपीयपरिवारे

(ii) विशेषपरिवारे

(iii) तिब्बतपरिवारे

(iv) द्राविडपरिवारे

(ण) श्रवणकौशलविषये संगतम् अस्ति ?

(i) सस्वरवाचनम्

(ii) प्रश्नोत्तरम्

(iii) श्रुतलेखः

(iv) सर्वाणि
